

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-ASPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Piac-utca 12, Egyház-tér felől.
Telefon 330.

Előfizetési ár helyben, házhoz hordva:

Egész évre . . . 12.- kor. Negyedévre . . . 3.- kor.
Félévre . . . 6.- kor. Egy órára . . . 1.- kor.
Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár vidékre, postán küldve:

Egész évre . . . 18.- kor. Negyedévre . . . 4.50 kor.
Félévre . . . 9.- kor. Egy órára . . . 1.50 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

Hirdetések felvételeinek

kiadóhivatalban Egyház-tér: 1. és a
Horovitz Zsigmond papírzetleiben
Piac-utca 12. — Telefon: 330.

A bajt csináló Tisza.

Hiába tagadják, a kormányválság a levegőben lóg. Khuen helyzete azáltal lett válságossá, hogy odafönn Bécsben elvesztette a trónörökös bizalmát, azonfelül Tisza István gróf ássa alatta a talajt. A miniszterelnököt a német császár bécsi látogatása alkalmából a trónörökös szándékosan mellőzte; azért nem hívta meg, mert haragszik rá.

A trónörökös híve a választói reformnak, Khuen ezzel a kötelezettséggel kapta kezébe a hatalmat és vállalta is annak keresztvívételét. Most pedig, Tisza István gróf befolyására, elejtette a választói reformot.

A trónörökös Khuen-Héderváryt szőszegőnek tartja. Ez az egyik biztos jele annak, hogy a válságra — rövidesen — el lehetünk biztosan készülvén, a Khuen miniszterelnöksége már erősen ingadozik.

A munkapártnak ezt a baját azután teljessé tette Tisza István, aki afelett való dühében, hogy a trónörökös a választói reform elejtése miatt mellőzte Khuent, valóban a „részeg kappan-“ra valló dolgot mivelt. Tisza István gróf, Khuen nagy „beugratója“, akiért elejtette a választói reformot és eljátszotta politikai hitelét a trónörökös előtt, köz-

vetlenül a miniszterelnök bécsi mellőztetése után kijátszotta Ferenc Ferdinánd trónörökös ellen a nagy tromfot: vállalta az aradi vértanuknál való szereplést.

Hogy ez a vállalkozás a munkapárt tulajdonképpen vezére részéről hogyan érintette a trónörökösöt, azt sejtteni lehet abból, hogy gróf Zichy János, a trónörökös bizalmi embere, aki nagyon jól ismeri a trónörökösöt, azonnal audienciára ment Ferenc Ferdinándhoz és felajánlotta neki, hogy kilép a Khuen-Tisza kormányából. Pénteken pedig már Kristóffy volt a Ferenc Ferdinánd trónörökösnél audiencián — meghívás folytán.

A trónörökös Tisza aradi szereplését nagyon rossz néven veszi — és persze Khuentól is azt, hogy a nemzeti munkapárt vállalta ezt a szerepet. Mert habár Tisza István beszél is, de a nemzeti munkapárt nevében és úgy beszél, mint annak oszlopos tagja, sőt vezére.

A trónörökösnek azért nem tetszik az, hogy a kormánypárt vállalja a vezérszónok szerepét az aradi gyászünnepen, mert ezzel ennek az ünnepnek bizonyos hivatalos szint ad. Eddig ez egy magán ünnep volt, amelytől a kormány távol maradt, amelyet a függet-

lenségi párt rendezett és amely még így is mindig kellemetlenül érintette Bécsset, mert kinos emlékeket elevenített föl. Hát még most, amikor a munkapárt lesz ott az ünnepen és annak vezére, Tisza István ezt az aradi beszédet mintegy tromfot és fenyegetést szegezi neki a trónörökösnek, izelítől arra az időre, amikor majd Tisza csinál ellenzéket a trónörökösnek!

Akármit beszél ott a vértanuk fölött Tisza, ha kerüli is a politikát és a legenyhébb modorban emlékszik is meg a vértanukról, mégis a gyász és kegyelet koszoruját rakja le hivatalosan a kormány nevében azon dicső nemzeti mártírok sírjára, akiket ártatlanul, a bécsi kamarilla szánt halálra és halálos ítéletüket — I. Ferenc Józseffel iratta alá.

A kinos emlékek ilyenkor, október hatodikán, mindig fellobbannak a nemzet szívében és lángra gyújtják a szunyudó kuruc-tüzeket, de a vértanukat sirató tárogató szomorú, bus hangja, ott a Burgban és a Belvederben kellemetlen, dissonáns zenének tetszik. Annál inkább, ha Khuen, a munkapárt, a „kedvelt“ Tisza fujja. Odafönn a kormányoktól hozzá voltak szokva, hogy csak a Gotterhalte hangjai előtt hajoltak földig.

Szülőhegyen.

Vigadózó bolondsággal
Erre jártam, ide jöttem,
Mulatozni próbálgattam
S szomorúság emelt sátozt
En fölöttem.

Barna bánat a piros bor, —
Keserűség magvát kelti.
Halálvirág csókos álmát
Barna madár: barna bánat
Reám ejti.

Hát csak tudnék mindjárt halni!
Kiinnám a poharamat,
Berugnék az italától!
S megcsálnám a vijjogató
Nagy madarat.

Gyáva élet így az élet.
Vigadózó bolondsággal
Mindig másnak robotolunk
És meghalunk, ellobogunk
Mindig másért.

... Valahogyan erre jártam,
Valahogyan ide jöttem,
Mulatozni próbálgattam
S szomorúság emelt sátozt
En fölöttem.

Györek József.

Párbeszéd a drága halottal.

Irta: Somlyó Zoltán.

(Komoly, megviselt arcu, megdőnyedt hátu fiatalember, fekete ruhában. Ott ül a temetőben, két sírdomb között, kis padon, ahol valamikor régi kedvesével sokszor ült együtt. Balra, félig a háta megett az országút, amelyen szüreti szekerek, mustos hordókkal, szőlővel és vig emberekkel dőcögnek, néha egy uri hínó is arrahalad. Tul békés, rozzant parasztház; belátni a nagy udvarra. Elő a tágas, heivadó, rozsdás levelekkel telepezt temető, hatalmas gránitobeliszkekkel, sírkövekkel. Éppen dél van. A szeptemberi nap még meleg és kedves.)

A fiatalember: Nem lehetnék már szomorú és gyászolóbb akkor sem, ha itt feküdnél valamelyik domb alatt, halottan, porrá válva. Ó, bár itt feküdnél, halottan porrá dozva, ó, bár itt feküdnél, hogy őrt állhatnék melletted. Volna sírköved, kemény, hideg márványkő, amit meg lehet fogni, meg lehet ölelni, amire rá lehet hullatni a könnyemet. Nagy orkideákat ültetnék ide, amik beárnyoznák a nyugovó helyedet és itt lennék örökkön és együtt lehetnénk. Hogy nem élsz, nem sokat változtatna a dolgon, hisz amíg étél nekem, addig is a másé voltál, — mit tudom: kié? Én csak a kezdetet simogathattam, csókolhattalak is, vissza is csókoltál, de az enyém lenni nem akartál. Mért nem akartál az enyém lenni?

A föld egy távoli pontjáról felel ahalott:
— Ti mind bolondok vagytok, férfiak!

Mind bolondok és egyformák. Hát miért lettem volna a tied? Hát mért számítottál te ilyenre és mért akarjátok ti a nőtl, hogy odaadja magát? Hát igazán ilyen kicsinyek és gyöngék vagytok, hogy az odaadást tekintitek a nő legfőbb vagyonának és a legmagasabbrendű kiüntetésnek, ha nektek odaadja magát? Szegény emberek ti, szegény férfiak.

A fiatal ember: Se kisebbek, sem nagyobbak nem vagyunk, drága halottam, kivánságok támasztásával. Az, hogy az ember szegény valamit el akarna, vagy el szeretne érni, még nincs értékhatással rá. Én tudom, hogy éppen megfordítva van ez. Most, hogy nem érhetlek el, most, hogy nem ismerem azt a vonalat, melybe odaadásodkor öltözködtél volna, — most, hogy nem látam azt a pózt, amellyel a kéjed pillanatát enyhited, most tudom, hogy sokkal nagyobb vagyok, hatalmasabb és kifosztottabb, de mindenképpen tiszteltemélőbb, mintha megkapom tőled azt, amire minden kézfogáskor vakon számítottam. Mert igenis, mi férfiak számítunk erre a nőktől, akik behagyják kezüket a miénkben, akik annak a látszatát mutatják, hogy csak egyedül akarnak lenni velünk, — egyszóval: akik néma ígéreteket adnak nekünk!

A drága halott: Ti szegény férfiak, csak a férfiak megítélésére van szemetek. A nőket sohse láthatjátok annak, ami: nőnek. Ti embernek akarjátok és szeretnétek látni, tehát annak néitek s így nem láthatjátok nőnek. A nő nem ígér, hanem odaül az életre és

Ilyenekbe „ugratta“ bele Tisza István, a nemzeti munkapárt Mefisztója, a naiv Khuen-Héderváryt. A trónörökös ilyen dolgokat nem felejt el és nem bocsát meg: bizonyos, hogy a Khuen-Héderváry-kormány már nem lesz hosszú életű. x)

A munkapártnak tehát kár olyan nagyon elbizakodni, az ellenzéknek pedig tanácsos lesz résen lenni!

Választják a delegátusokat.

A politika eseményei.

Holnap délelőtt a képviselőház is megválasztja delegátusait. A főrendiház már ma délután kiküldte azt a husz tagját, akik a delegációban képviselik majd a született és kinevezett törvényhozókat. Ennek a munkapárti szavazógépnek megválasztása azonban már nem is bír fontossággal. Az a fontos, hogy mit követelnek ettől a szavazómasinától.

Erről pedig Bécsben holnapután újabb közös miniszteri tanácskozás lesz. Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök már tegnap óta Bécsben van, ahol a belga királyi pár tiszteletére rendezett ünnepeken vesz részt, de emellett bőségesen van ideje arra is, hogy tárgyaljon az illetékes faktórokkal a függőben levő kérdések felől.

Ma és holnap még csak a kulizák mögött folynak a tanácskozások, amelyek holnapután a közös miniszteri tanácskozáson fognak befejezést nyerni. Akkor már ott lesz Lukács László pénzügyminiszter is, aki holnap este érkezik Bécsbe a valószínűleg rögtön megérkezése után konferálni fog Khuen miniszterelnökkel. Természetesen az fog történni, amit a bécsi hadvezetőség kíván. Élénken igazolja ezt az a legújabb kormányakció, amely a petroleum és a földgáz

kiaknázását, valamint a kalisó bányászatát állami monopóliumnak akarja kimondani.

Ez a három új monopólium természetesen az állampénztár bevételeinek szaporítását célozza és az is természetes, hogy — nem kultur célokra akarják fordítani ezt a bevételi többletet. Nem. Ez a fogyasztási adó azért válik szükségessé, hogy eleget tudjanak tenni a bécsi követeléseknek. Ujabb terheket rakni a kiuzsorázott nép vállaira, hogy a bécsiek kedvük szerint áldozni tudjanak a nagy hatalmi, összbirodalmi hóbortnak.

Készek a követelések.

Hogy mennyire kész már a kormány a bécsi követeléseket teljesíteni, mutatja az is, hogy amíg egyrészt azt hirdetik, hogy Bécsben nagy tárgyalások folynak a katonai kérdések fölött — ami azt jelentené, hogy a jövő évi közös költségvetés dolgában még nincs megegyezés — addig másrészt Lukács László holnap már magával viszi Bécsbe a jövő évi budgetelőirányzatot és azt bemutatja a királynak is. Minthogy pedig a költségvetésben el kell helyezni a közös költségeket is, Khuenék már írásban is kijelentik, hogy elfogadják a bécsi követeléseket.

Az ingyenes népoktatás.

A hivatalos lap mai száma végre közli az ingyenes népoktatásról szóló törvény életbeléptetésére vonatkozó miniszteri utasítást tartalmazó rendeletet. Érdekes, hogy ez a rendelet most jelent meg, egy hónappal a tanév megkezdése után, amikor már mindenhol lefizették a tandíjnak legalább az első részletét.

A főrendiház ülése.

Ma délután 12 órakor a főrendiház ülést tartott, hogy megválassza a főrendi delegátusokat. A napirendre ezenkívül az igazoló- és a gazdasági bizottság jelentéseit, valamint a bizottságban megüresedett tagsági helyek beöltését tűzték. A jelölések megejtésére a nagyon kis számban összegyűlt főrendek háromnegyed tizenkét órakor bizalmas értekezletet tartottak.

Gróf Csáky Albin elnök 12 óra után nyilatkozta meg az ülést. Az elnöki előterjeszté-

sek során bemutatja a delegációk összehívásáról szóló királyi kéziratokat.

A jelentések tudomásul vétele után megválasztották a delegációba küldendő husz rendes és öt pótlagot.

A Debrecen-nagyvárad vasut.

Megnyilik a jövő hó elsején.

Régi vágya fog teljesülni Nagyvárad és Debrecen lakosságának: ez év november elsején megindul a közvetlen vasuti összeköttetés a két város közt.

A vasuti vonalat Derecskétől Nagyváradig már kiépítették: az állomások és vasuti őrházak teendő alatt vannak, a sínparókat már lerakták és már csak a kavicsolás van hátra, ami csak pár heti munka. Az anyagszállító vonatok már közlekednek is a vonalon.

Az új vasutvonalat a Debrecen-derecskei helyi érdekű vasut részvénytársaság építette, mely most a nevét is megváltoztatja és ezentul a neve: Debrecen-nagyvárad h. é. vasut rt. lesz: az igazgatósága Debrecenben fog székelni.

Az új vicinális fővonala Debrecen-Nagyvárad, mellékvonala Derecske-Nagyléta lesz. Sajnos, az utazóközönségnek csekély előnyt fog biztosítani az új vicinális, mert naponként csak három személyvonat fog oda-vissza közlekedni.

A menetidő azonban a sok megállóhely miatt nem fog lényegesen megrövidülni: eddig ugyanis három és fél óra volt a menetidő Debrecenről Nagyváradig Püspökkladányon át, ezentul három óra lesz, Nagyváradról vissza Debrecenbe azonban három óránál rövidebb.

Ami a tervezett menetrendet illeti, az sem valami kényelmes lesz: az első vonat hajnali 4-5 óra közt indul Debrecenből, a másik délután, a harmadik pedig délután 4-5 óra közt. A menetrend némileg kedvezőbb Nagyváradnak.

trónol. A térdeit kifeszíti, szabadon és vidorán és aki akar és rádfér, az ráül és aki nem tud ülni, az leesik. Te nem tudtál . . .

A fiatal ember: Én nem akartam. Azt vártam, hogy leültesz a térdedre, mert más a nő öle, ha legyőzött nő és más, — ha győzött. Én úgy szerettelek volna a magaménak, hogy te győzz le engem azzal, hogy a térdeidre ültessz. Hogy ölted meg bennem azokat az ősi skrupulusokat, amelyek minden nőre és minden vágyam megszületésénél a velőmben és véremben gyűremlenek és nem hagynak szóhoz jutni és nem hagynak csókhhoz érni. Mert nem akkor legyőzött a nő, ha acélos és fölényes fizikai erőmmel járomba hajtom és olyan helyzetet teremtek, amelyben csak egy esély és csak egy lehetőség van: a nő kény- és okszerű odaadása. Hanem igazán akkor legyőzött a nő, ha minden mozdulata és minden készüllete kész és tökéletes ahhoz, hogy az enyém legyen és minden vére arra üzi, hogy megadja nékem magát, kényszerűségből csak azért, mert én férfi vagyok. És viszont: Nem akkor győzött a nő, ha akaratom, kívánságom és vérem ize ellenére is az ölébe hajt, hanem akkor igazán, ha lelki és testi kvalitásainak valórjei bennem olyan visziényt gyújtanak, hogy az ő szemei ennek láttán furcsán bezárulnak és megnyílik előttem a lelke és mindene. Látod, én messzi kedvesem, itt ülök a temetőben és a kék szőlők fölől szüreti illatokat hajt ide a déli melegség, amely megnöveszti a dolgokat. Apró pillék cicáznak fölöttem, halottakon nőtt virágok bibéitől forrva és kövé-

redve és akkor is így volt ez . . . Akkor is, csak hogy itt viharzott mellettem barnacsikos, ősi szoknyád a padon, verte a lábam s az illatos orkidea-husu kezéd göröcsökben a kezembe szorult és talán éppen ezt a magas porfir emlékkövet néztük az első és talán az utolsó csókunk pillanatában. Két holt halom közt kis padon a szörnyűségesen nagy élet: mi keiten, egymásba kapaszkodva, új száz más élet lehetőségével a csontjainkban — hogynem vártam volna arra, amit nem kaptam és — igazad van, hogy kaphattam volna meg azt, amire vártam?! . . .

A drága halott: Az amire vártál, nem fontos és az igazsággal, a történeti igazsággal majdnem egy. — Ha nagyon akartál, ha minden energiáddal kivántál és odatörekedtél, hogy a tiéd legyek, akkor bátran elhiheted azt, hogy voltam is a tiéd. Mert hiszen mindent megtettél, amit az ilyen készülődéshez meg szokás tenni, ami az ilyen nagy utazáshoz szükséges. Mert utazás ez, de nem ahogy te gondolod: a hazugságból a valóságba, hanem éppen megfordítva. Mert az ilyen szerelemben, ha annak nevezhetem, a passzivitás az érték és nem az aktivitás. És ez sokkal szimpatikusabb is a multakat sóvárgó jelen szemében . . . A passzivitás, amely elképzel és így, nem tudva, termel új helyzeteket, színeket és új hazugságokat. Új hazugságok: látod, szegény emberem, ez az érték, ezért érdemes volt nem a tiédde lennem, hogy így örökre a tiéd lehessenek . . .

A fiatal ember: Milyen másképpen beszélsz most hozzám, mint akkor régen. Mi-

ilyen más a hangod és ó, milyen kinosan másak a szavaid. Milyen romantikus és érzélgős tudtál lenni például, ha félórát késtem és hogyan sirtál, amikor este lett s nekéd haza kellett menned az anyához s nekem másodmagammal volt lakásom a külvárosban és lehetetlen volt szobában, határolt helyen egyedül lennünk. Ó, milyen gyönyörű bizonyossággal felékitettél volna vágyaid tűzévei és milyen vakon adtad volna mindenedet, ha akkor nem vagyunk olyan szegények és primitív életűek!

A drága halott: Szegény, nagyon sajnálalak, mert ilyen naiv tudsz lenni a lelkedben és az agyadban. Sohse lettem volna a tiéd. Te nem az voltál, aki én lehetek. Az én érzékenységgem, az én engedékenységgem csak azért volt, mert halálos bizonyossággal tudtam, hogy a körülményeink segítségemre vannak és nem követelik tőlem, hogy a birtokodba kerüljek. Tudtam és láttam, hogy a viszonyaink gyermekesek és tiszták, tudtam, hogy szeretsz és tudtam, hogy segítség nélkül nem mersz hozzám nyulni. És tudtam, hogy akaratomon kívül nincs segítség a szamodra. De mutattam és hazudtam, hogy csak a körülmények tartanak vissza attól, hogy melleden szikrázzak. Mert tudtam, hogy ez a látszat gazdaggá és boldoggá teszi a férfit. És gazdagnak és boldognak akartalak látni, mert én szerettelek!

A fiatal ember: Hazudsz! Hazudsz! Hazudsz! . . .

Uj gyártelep Debrecenben.

Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaság.

Rövid néhány hónap alatt Debrecenben megalakult a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár Részvénytársaság és a vállalatban a messze vidék leghatalmasabb s legszebb gyára. Csöndben, lármá nélkül, de annál nagyobb eréllyel, kitartással, szeretettel és ambícióval munkálkodtak a gyár megteremtésén, hogy a magyar gyáripar dicsőségére létrehozzák a mezőgazdasági gépgyárat, amely ma már olyan üzemet tart fenn, mint akármelyik nagy, régi gépgyár. Termékeit messze földön ösmerik és pedig nagyon előnyösen, mert a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár gépeit ma már mindenütt úgy ösmerik, hogy azok a leghíresebb külföldi, vagy pesti gyárak gyártmányaival is fölvehetik a versenyt.

Mem első ízben foglalkozunk most a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyárral. A nagygyárak kiállítás alkalmával is megemlékezünk a gyárról, mint amelynek gyártmányai általános föltűnést kellettek a szakértők és gazdaközönség körében és amelyekkel a gyár több kiüntetést is nyert.

Ma azt teszi aktuálissá a gyárral való foglalkozást, hogy a gyár vezetősége ma bemutatja a gépgyár helyiségét és üzemét.

A gyár vezetősége rendkívül szívességgel mutatja be a gyárat, amelynek megtekintésére igen szép illusztrált társaság jelent ma meg.

Ott voltak Erőss Lajos dr. püspök, Kovács József polgármester, Kernhoffer József kir. tanácsos, Csóka Samu, Vargha Elemér, Szabó Kálmán, Medgyaszay Miklós, K. Tóth Mihály dr. várasi tanácsosok, Magoss György dr. ügyész, Szőgyén János kir. tanácsos, Szunyogh Sándor kir. tanácsos, Sztankai Farkas, Ormódy Lajos, Leszkay Ferenc, Kerekes Géza, Csurka István, Dámy Kálmán, Pächert Manó, Tóth István, Sesztina Jerő, Pápai János, Kaszanyiczky Endre, Csikos Sándor dr., Gass Gyula, Rédey Rudolf dr. és Rác Lajos dr. kamarai titkárok, Petzkó Ernő dr., Hufilész Kázmér, May Andor, Debreczeni Jenő, Aberle Rajmund, Muraközy László, Grosz Nagy Ferenc, Székely Ferenc, Szántó Győző, Péterfi József, Rác Lajos, Ausch Soma igazgató, Löfkovics Márton dr., Radó Sándor, Pauchly Béla, Márk Endre, Schuschiczky János.

A vendégeket a gyár elnöke Sesztina Jenő fogadta, aki üdvözölte a megjelenteket, majd Petzkó Ernő dr. ösmerette a gyár keletkezésének történetét. Eredetileg — még 1905-ben — Pauchly Béla kezdett Hajdunánásban ekét és boronát gyártani, majd néhány vetőgépet csinált. Azonban az anyagi erő hiányában nem tudott életre kelni a nagy ambícióval, nagy igyekezettel vezetett vállalat. Ekkor néhány lelkes, merész vállalkozó szellemű ember 200.000 korona alaptőkével kibővítette Pauchly Béla vállalkozását, de a vállalat élete nem volt hosszú, a hely nem felelt meg, a közönség vezetőségének szűkeblősége arra kényszerítette a vállalat vezetőit, hogy a gyárvállalatot Debrecenbe, a magyar vidéki élet e nagyjelentőségű középpontjába hozzák át. A múlt év őszén kezdtek meg a raktárak, a gyárhelyiségek, a műhelyek és egyéb épületek építését, ez rohamosan haladt s ez év április 18-án megkezdte a debreceni gyár üzemét.

A kedvező körülmények, Debrecen városának megérő pártoló gazdasági politikája és különösen Schuschiczky János vezetése, aki külföldi tanulmányainak eredményét, mint

jó hazafi itt érvényesítette, odavitték és fejlesztették a gyárat, hogy ma már Debrecenben 250 munkást, Hajdunánáson 50—60 embert foglalkoztatnak s a gyár ez év áprilisától a mai napig 1100 gépet csinált és ebből 800 darabot helyezett el.

Hét műhely, asz alos, kerékgyártó, szerző, présház, vasestergályos, lakatos, szerelő és festő-műhelyben készítik a gépeket.

Petzkó dr. beszéde után a társaság a gyár vezetőségének kalauzolása mellett megtekintette a gyárat. Mindenhol a legnagyobb rend, a gépeknek egész sora és tömege, a munkások sürgő-forgó, munkálkodó serege, a folytonos munka zaja lepi meg a látogatót. A műhelyek, a raktárak óriás terjedelme, a kész gépek sora bizonyítják, hogy itt egy nagy, igazán nagy élő és életrevaló vállalatról van szó.

A gyár megtekintése után mindenki meglepett csodálattal s a legnagyobb megelégedéssel nyilatkozott.

Azután uzsonát szolgáltatott föl a gyár vezetősége a vendégeknek.

Az uzsona során beszédet mondtak: Petzkó Ernő dr., aki a közönségre, Kovács József polgármester, aki a gyár vezetőségre ültette poharát. Főszóvaltak még Rédey Rezső dr., Rác Lajos dr., Gass Gyula dr. és még többen.

A látogatók a legteljesebb megelégedés és elösmérés érzetével este távoztak el a gyártelepről, amelynek fölvirágzásáért még sokan és sokszor üdvözölték Sesztina Jenő elnököt, Löfkovics Márton dr. alelnököt, valamint Schuschiczky János igazgatót.

Öröm a városházán.

Kiosztották az ötvenezer koronát.

Megemlékezünk arról, hogy most készült el Rencsik Lajos főszámvevő azzal a tervvel, a mely szerint az állam által adott ötvenezer korona segélyt föl kell osztani. Az ötvenezer korona a tisztviselők fizetésének javítására szolgál, e célra adta az állam. A legutolsó közgyűlés jóvá is hagyta ezt a tervezetet, mert e határozat alapján ma délelőtt tanácsülés volt a városházán s kitűlték az 50 ezer koronát. A pénz szétosztása a már megállapított tervet szerint történik.

A városháza és a rendőrség tisztviselői körében nagy volt ma az öröm arra a hírre, hogy az 50 ezer koronát a tanács kiutalta. Mindenütt írták a nyugtákat, melynek alapján holnap fölvehetik az összegből járó részt.

A házipénztár holnap aligha fog egyebet tenni, mint fizetni. Folyton csak fizetni fog, mert a váratlanul jött kis pénznek ugyancsak lesz kelete.

De meg is érdemlik a segélyt ezek a derék tisztviselők, akik évről-évre lankadatlán ügybuzgósággal állanak a város közönsége szolgálatában.

IRODALOM.

A „Nyugat” október 1-én megjelent száma közli Halász Imre a kiváló publicista „Egy letűnt nemzedék” című cikksorozatának folytatását. A „Nyugat” Ignotus. Osvát Ernő

Ajánlja a közelgő őszi idényre cikkeit a legjutányosabb árak mellett. tünő olcsó árak mellett.

férfi-, fiu- és gyermek cipőit kalapok, sapkák
és más uri dival a leggondosabban, a legjobb anyagból készítve, már rendelkezésre állnak, fe-
Iskola cipők egyedüli elárúsító helye. — KÖZPONT
„Lábüdv cipők” cím retessék figyelni!
Képes Árjegyzék kívánatr abárhov alngyen és bérmentve.

Központi Cipő és Kalap nagyáruház

Debrecen, Fiac-utca 41. A Főtözsdevel éppen szemben.

Alapítva 1899.

Megyei telefon 435. szám.

és Fenyő Miksa szépirodalmi és kritikai szemléjének főmunkatársai: Ady Endre, Ambrus Zoltán, Babits Mihály és Móricz Zsigmond. A „Nyugat” október 1. száma igen érdekes tartalommal jelent meg. A „Nyugat” előfizetési ára: egész évre 20 korona, félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Mérleg-utca 9. Mutaivány számot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

A bosszuálló bojtár.

Meg akarta ölni a gazdáját.

Véres és tragikus gyilkossági kísérletet akadályozott meg a véletlen tegnap a derecskei közönségi legelőn. Herpai Gyula odaváló kondás volt az áldozat, akit 20 éves bojtárja, Nyiró József akart eltenni láb alól.

Nyiró igen rosszul viselte magát. A sertésekkel nem gondolt, magukra hagyta, csavarogni ment. Gazdája ezért többször megdorgálta. Ez azonban nem tetszett a duva suhancnak s bosszút forralt Herpai ellen.

A napokban bement Derecskére Szénási József borjucsordással egy kis korcsmába mulatni. Borozás közben felhasználta a vidám hangulatot s enni-innivalóval és 15 forintnak a felajánlásával rá akarta venni a társát, hogy segítsen neki eltenni láb alól Herpai Gyulát.

Szénási az ajánlatot nem fogadta el, sőt figyelmeztette a bojtár gazdáját a gonosz terv felől. Herpai ezért újra és szigorúan megdorgálta Nyirót, mire az még jobban eltökélte magát a bosszura.

Elhatározta, hogy ha elalszik a gazdája, agyonüti azt. Erről beszélt is Kovács Imre kisbojtárnak, de az csak akkor merte ezt elmondani a gazdájának, amikor az Nyirót elbocsátotta már.

Tegnap aztán megint felébredt benne az egy idő óta elaludt bosszúterv. A segítő cimborá ezuttal Osváth József volt, akinek Nyiró szintén felajánlotta a 15 forintot és a két liter bort, ha segít neki meggyilkolni gazdáját, Herpai Gyulát.

Osváth elfogadta az ajánlatot. Megitták a bort, azután elindultak a karámhoz, hogy leszámoljanak Herpaival. Ejjnek idején lopóztak a karámhoz. Herpai benn volt Derecskén, ahol halott felett virrasztott.

Végtelen dühökben a bosszus legények kifeszítették a karámajtót, hogy a sertések elszéledjenek. Egypár el is széledt.

Mikor Herpai hazament, a két gyerek elmondta neki a gyilkos tervet, aki ma feljelenítette a merénylőket a csendőrségnél.

Nyiró és Osváth beismerték bűnüket. A csendőrség feljelenítette őket a debreceni ügyészségnél, mely a vizsgálatot megindította.

A bánatos cigány.

Az uri becsületszó áldozata.

Uri becsületszavának megszegése miatt akart öngyilkossá lenni egy cigány.

Ma reggel a debreceni kórházba egy véresre sebzett ember állított be s arra kérte a tisztviselőket, hogy vegyék fel ápolásra. A véres ember Rostás József cigány. Vámos-pércsre való. Súlyos sebekkel volt borítva az arca és a szája, mert öngyilkosságot követett el.

Ugy történt a dolog, hogy Rostás igen szerette a pálinkát, de e rossz szokása miatt a felesége igen sok keserű órát szerzett neki. Ezért aztán felfogadta, hogy nem iszik többé. „Uri” becsületszavát adta az asszonynak, hogy megundorodik az italtól. Fogadását azonban csak addig tudta megtartani, amíg a kocsmá előtt el nem ment. Mint valami mágnes, úgy vonzotta a kocsmá Rostást s természetesen nem állta meg, hogy ne igyék. Fel is öntött egy-két-öt pohár pálinkát s hazament. — A felesége észrevette s rákiáltott:

— More, megint büzlik a szád a pálinkától. Nem szégyelled magad?

A cigány önérvényes volt. Nem viselhette el, hogy a becsületszó szentségét ilyen könnyen vette. Fogta magát s egy karabélylyal öngyilkossági kísérletet követett el. Előbb azonban a golyót kiszedte a töltésből s úgy lőtt a szájába. Egy kicsit rosszul lett a puskaforrástól s a fojtás meg is sebezte, de más baja nem lett. Ezért jött be a kórházba, hogy ápolassa magát.

SZINHÁZ.

* **Cigányszerem.** Az igazgatóság legújabb megszevezte Lehár nagyszerű darabját, a Cigányszerem c. operettel. A kitűnő újdonság november hó első napjaiban kerül színpadra nálunk.

* **Csákó és kalap.** Rössler és Roda-Roda jeles bécsi írók kacagató satirája foglalkoztatja a színházunkat személyzetét. A Csákó és kalap, mely a legközelebbi újdonsága lesz a színháznak, nagy kiállítást igényel. Az igazgatóság az összes egyenruhákat Tiller Mór és társa ismert fővárosi egyenruha készítő cégnél csináltatja.

* **Szerző a színházban.** Dóczy József a kiváló dalköltő, október 6-án vendége lesz színházunknak. Ez estén a népszerű zeneszerző egyik legújabb gyászdalát éneklí Torma Zsiga.

* **A Tolvaj.** Bernstein világhírű darabját eleveníti fel legközelebb az igazgatóság új betanulással. A kiváló dráma, melyet eddig már több nyelvre fordítottak le Európa minden nagyobb színpadját meghódította, kiváló sikert biztosítva a két főszereplőnek. Nálunk a férj és feleség szerepét a Thury pár játssza, kiknek ez estén újabb alkalom kínálkozik a többször méltánylott művésztőknek újabb tanubizonyosságát adni.

* **Október 6-ika a színházban.** A tizenhárom aradi vértanú emlékére rendezett színelőadás műsora Gazdy Aranka betegsége miatt a következőleg változott: 1. Ünnepi nyitány, előadja a zenekar Mártonfalvy György karnagy vezetésével. 2. A „Tizenhárom” alkalmi költemény írta; Váradi Antal, szavalja Pataky József. 3. Az „Aradi sikon”

gyászdal, írta: Dóczy József, éneklí Torma Zsiga. 4. II-ik Rákóczy Ferenc fogsága történelmi színmű.

* **Kuruzsló.** Földes Imre nagy hatású színműve, melynek minden előadását eddig zsufolt ház nézte végig. Legközelebb pénteken kerül színpadra C bérletben.

Tarka esetek.

Beállít egy ismert debreceni ügyvédhez egy biztosítási ügynök. Az ügyvéd kijelenti, hogy nincs már szüksége semmiféle biztosításra. Az ügynök azonban nem tágit, hanem előadja a mondókáját arról, hogy milyen előnyös biztosítási feltételeket nyújt az általa képviselt társaság.

— De ha mondom, hogy nincs többé szükségem biztosításra! — türelmetlenkedik a fiskális. — Van már biztosításom halálesetre, baleset ellen, betörés ellen, tüzkár ellen, beiratkoztam az őrző, bezáró vállalatba is. Keli ennél több is?

A szívós férfiú ezek után is folytatja ajánlgatásait, mire az ügyvéd közbeveti:

— Egy biztosítást mégis szeretnék kötni. Felragyog a szeme az ügynöknek és reménykedő arccal szól:

— Parancsoljon!
— Mondja, miként lehetne magamat bebiztosítani a biztosító társaságok képviselői ellen?

Van rá eset, hogy az élet legszomorubb aktusa mellett is ott settenkedik a vidámság. Ilyen eset az alábbi is, amely egy Máramarosban lefolyt temetésnél történt. Egy jóra való, derék, „hitsorsost” temettek nagy részvét mellett. A megboldogult egyszerű ember volt és szép kort ért meg becsületben. Így aztán a temetésénél nagy kegyelettel jelentek meg az ismerősei és őszinte elérékenyüléssel hallgatták a rabbi bucsuztató beszédét. Amikor a szomorú aktusnak vége volt és a temetőkertből hazafelé mentek az emberek, ketten arról beszélgettek, hogy milyen szép szónoklatot mondott a pap.

— Csak azt nem értem, hogy a beszéd végén mért vetette el úgy a súlykot a rabbi.

— Hogy-hogy elvetette?
— Hát nem hallottad, hogy azzal fejezte be: „Neved örökké élni fog!”... Hogy lehet ezt mondani egy ilyen egyszerű ember koporsójánál?

— Hát úgy, hogy a megboldogultat Kohnnak hívták.

Parvenü-eset.

Ezzel már azt is megmondtuk, hogy olyan emberről van szó, akinek telik mindenre bőven, még a nagyzolásra is és akinél, amint mondani szokás, egy pár ezres „nem játszik szerepet.”

Tehát: a mi bőzsebbű hősünk benyit a felesége budoárjába.

A nagyságos asszony épp az öltözködéssel foglalatoskodik.

A férje odalép a tükörhöz, a nyitott fiókból előveszi a parfümös üveget, nézegeti és így szól:

— Na hallod! Ibolya-illatot használj! Mire való ez? Kell neked ez a szerénység?

A kolera.

Az Andrassy-uti riadalom.

A fővárosban napok óta szünetel már a kolera s a legutóbbi napok alatt még csak komoly koleragyanus beteg sem került a járványkórházba. Annál nagyobb ijedelmet okozott tegnap este felé a fővárosban az a hír, hogy az Andrassy-uton egy uri asszony összeesett és meghalt kolerában.

A szerencsétlen eset tényleg megtörtént, de szerencsére kiderült, hogy a boldogtalan asszony nem ázsiai kolerában halt meg, hanem — szivszélhűdésben.

Majtényi Ilona.

Majtényi Ilonának hívják az urinót, aki tegnap az Andrassy-uton meghalt. Színésznő volt régebben, de egy idő óta itt élt magánosan a Rózsa-utca 60. számú házában.

Az 1170. számú bérkocsi tulajdonosa, Petrán Mihály, akinek kocsiján Majtényi Ilona rosszul lett, így adta elő az esetet:

— Délután háromnegyed öt óra körül a Reáltanoda-utca sarkán, ott, ahol a kocsiállomásom van, felült a kocsimra ez a nő és azt mondta, hogy hajtsunk az Andrassy-utca egy kissit. Mikor a Váci-körutról bekanyarodtam az Andrassy-utca, a földalatti villamos bejáratához érkeve, az utasom hirtelen megállított. Ijedten ugrottam le a bakról megnézni, hogy mi történt. Ekkor láttam, hogy a nő az egyik kezével hol a torkához, hol a szívéhez kap és egyszerűen csak mozdulatlanul hátradől. — Azonnal az utca sarkára futottam a rendőrhöz, aki a mentőknek telefonált.

A helyszínen járt mentőorvos így nyilatkozott:

— Mire mi kiérkeztünk, Majtényi Ilona már meghalt. Ámbár mindjárt az a gyanum volt, hogy szivszélhűdés okozta halálát, óvatosságból mégis a tisztí orvost értesítettem, mert a kolera-veszedelmes időben csöppet sem árt, ha szigorubban kezeljük az óvintézkedéseket.

A Rózsa-utca 69. számú ház házfelügyelője pedig ezt a fölvilágosítást adta:

— Majtényi Ilona színésznő több mint egy éve lakik a második emeleten a 6. számú lakásban. Saját háztartása és butorzata van. Az utóbbi időben erős szivbaja támadt és nem egyszer láttam, hogy a lépcsőházban nehezebbre esik a fölmenés. Meg-megállt az utóbbi napokban a lépcsőkön és nehezen lélegett, ha fölment a lakására. Én azt hiszem, hogy szivbaja volt.

Estére csakugyan megállapította a tisztí orvos, hogy Majtényi Ilona szivszélhűdés következtében halt meg, a kolera-gyanus halálra való következtetés tehát alaptalan.

Ma reggel az Orczy-ut és Baross-

ÉKSZEREK, ÓRÁK, EZÜSTNEMŰEK legolcsóbban, teljes bizalommal közkedvelt ékszerész és órás üzletében, **DEBRECZEN, Piac-u. 55.** Javítások és ékszer átalakítások izlésesen és olcsón eszközölteknek

utca sarkán rosszul lett egy 15 éves fiú. A mentők koleragyanusnak találták és így a járványkórházba került, ahol aztán megállapították róla, hogy holt-részeg.

A vidéken.

A vidéken ujabban az esztergommegyei Nyergesujfaluban terjed a kolera. Ezenkívül ujabban koleraesetek fordultak elő Ujvidéken, Versecen, Nagykárolyban, Mohácson és Komáromban.

A hivatalos jelentés.

A belügyminiszterium a következő hivatalos jelentést adta ki az ujabban megbetegedési, illetőleg halálozási esetekről: Esztergom: egy megbetegedés, egy halál: Crepája (Torontálmegye): egy megbetegedés; Mohács: egy megbetegedés; Temerin (Bácsbodrogye): egy megbetegedés; Sztapár (Bácsbodrogye): egy megbetegedés; Petróc (Bácsbodrogye): egy megbetegedés; Bácsujlak (Bácsbodrogye): három megbetegedés. Ma a következő koleragyanus megbetegedésekről és halálesetekről érkezett jelentés: Mohács: két megbetegedés, egy halál: Dunaszekcső (Baranyamegye): egy megbetegedés; Kölked (Baranyamegye): egy halál; Farkasd (Nyitra-megye): egy megbetegedés; Crepája (Torontálmegye): egy halál; Nesyény (Trencsén-megye): egy megbetegedés.

Teherán, október 3.

Medschidben eddig 14 koleramegbetegedés fordult elő.

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.

Szalva-Lippózi Salvator-forrás-vállalat, Budapest, Rudelfrakp. 8.

UJDONSÁGOK

A magyar Golgothán.

Amikor pedig őszbe hajlik az idő és eljön az október, valami szomorú bugás rezeg végig a magyar hegyeken, rónákon. És megrezegteti és megremegteti a magyar szíveket és a fájó érzés szárnyán visszabennünket a múltba.

A múltba, a mely még nem is múlt s amely nem is akar sehogysem múlt lenni. Még mindig jelen, mert még mindig fáj, még mindig sajog.

S ez a sajgó érzés visszabennünket végig a nagy magyar rónán, le a magyar Golgothához, az aradi tizenhárom minden magyar számára szent sírjához.

És amikor felvirrad az a szomorú nap, az ő napjuk, a mi gyászunk napja, akkor feledünk mindent, köznapit gondot és ünnepi vigalmat, örömet és bánatot, mindent feledünk, csak őket nem és azt, amit Ők nekünk jelentenek.

És feledünk apró intrikákat és nagy veszekedéseket és egybeforrunk egy érzésben találkozzunk e napon valamennyien magyarok.

És egyikünk elmegy ahhoz a sírhoz és elmondja ezt Nekik, az ő értünk halt s most is értünk élő szellemüknek. Elmondja, hogy ime, testük nem hiába porlad, lelkük nem hiába virraszt: a magyar nép mindig él és még mindig rajong a szabadságért. És amikor balesetek, viszontagságok csüggesztik, is rajong érte, mert ide gondol, erre a sírra, a bennre porladó tizenháromra és új erőt merít. Ezt érzi akkor minden magyar.

Nemzeti ünnep nekünk ez a nap. Szürke hétköznapok között működik a mi időnk, a jelenben nem történik semmi olyas esemény, amely felemeli a lelket, amely megdobogtatja a magyar szívet. Küzdünk a szegénységükkel s míg látjuk, hogy a körülöttünk élő népek mind gyarapodnak vagyongan és szabadságban, addig mi meddőn sópáncodunk a saját elmaradottságunk miatt.

Sivár próza a mai magyar élete, mert mert meg kellett győződnie arról, hogy ideáljai most is a távol kődében vesznek el, — csakugy, mint négyszáz esztendő előtt. Meg kellett győződnie arról is, hogy ma is ugyanazon mételey emészti a nemzet testét-lelkét, mint századok előtt, ma is dul közöttünk a visszavonás, nem tudjuk egyakaró lenni és nincsenek a nemzetnek olyan vezető szellemóriásai, akik képességben és erkölcsben — messze kimagaslanának a tömeg fölött. Így hát tengünk-lengünk.

De október 6-ika kiemel bennünket a fásult elkeseredés hangulatából.

Erőt merítünk e veres nap emlékezetéből. Ugy érezzük, hogy az átdöröklés törvénye a hazaszeretetre és áldozatkészségre is áll és a nagy ősök unokái is nagyok lehetnek még.

Ez a generáció fásult, elernyed, de jöhet, sőt jönnie kell egy olyan nemzedéknek, amely megvalósítja álmok álmát, évszázadok vérrel termékenyített reményességét, az eszmét, melyért a szegényfán halt Aradon a tizenhárom!

— **A választójogi gyűlés.** Megirtuk már, hogy az általános választójogi ügyében vasárnap népgyűlés lesz Debreczenben. Tegnap délelőtti a népgyűlés engedélyezésére kérvényt adott be a rendező bizottság. Az engedélyt a polgármester megadta. Binffy Dezső báró és kísérete szombaton este a gyorsvonattal érkezik Debreczenbe.

— **Eröss Lajos püspök itthon.** A tiszán-ineni református egyházkerület nagy halottjának, Kun Bertalan püspöknek a temetéséről Eröss Lajos püspök ma hazaérkezett.

— **Meghívás.** Debreczeni Jenő világitási vállalati igazgatót, akinek szakértői tudása az országban széles körben ismeretes, meghívta Pancsova városa az odaváló gázgyár szakértőjéül. Pancsova e tárgyban megkereste Kovács József polgármestert, hogy engedje meg Debreczeni Jenőnek az ott tartózkodást.

— **Féln millió munkás kizárása.** Berlinből táviratozzák. A német fémiparosok szövetsége elhatározta, hogy egész Németország területén kizárja az összes fém munkásokat. A fémgyárosoknak ez a határozata nem kevesebb, mint 500 000 munkást sújt. A sztrájkoló hamburgi hajógyári munkások ügyében is hasonló fordulat állt be. A békés megegyezésre irányuló tárgyalások meghiusultak és a munkaadók a harcban ott is a munkás kizárását használják fegyverül, mely október 8-án lép életbe.

— **Október 6-ikai gyászünnepély.** A főiskola kebelében főnálló Magyar Irodalmi Társulat, mint minden esztendőben, úgy most is megünnepeli az aradi gyásznap emlékét. Az ünnepélynek, mely a kollégium dísztermében d. u. 5 órakor fog kezdődni, műsora a következő: 1. Ének. Előadja a főiskolai ének-kar. — 2. Elnöki megnyitó. Mondja Herbály Gyula, bölcsészethallgató, a M. J. T. elnöke. — 3. Alkalmi óda. Szavalja Borssy István, bölcsészethallgató. — 4. Alkalmi beszéd. Mondja dr. Darkó Jenő, bölcsészeti akadémiai tanár, egyet. magántanár. — 5. Zongorán játszik Pásztor Béla, bölcsészethallgató. — 6. Karthágói harangok, Kozma Andortól. Előadja Kassáth Ferenc, hittanhallgató. — 7. Ének. Előadja a főiskolai ének-kar.

Az egyetemi ifjuság október 6-iki ünnepélye iránt, melyet délelőtti 11 órakor a Vigadó nagytermében tartanak meg, sokkalanul nagy az érdeklődés. Az Egyetem Kör elnöksége ez uton is tudja a közönséggel, hogy az ünnepélyre jegyeket nem adnak ki, belépti díj nincs s a bemenet mindenkinek szabad. A közönség kérelmek, hogy pontosan jelenjék meg, mert az egyes számok alatt az ajtók zárva maradnak.

Az Egyetem Kör elnöksége a következő lelkes felhívást intézte a főváros lakosságához:

„Polgártársak! Október 6-án lesz 61-ik évfordulója az aradi gyásznapnak! Hatvanegy esztendővel ezelőtti halt meg Aradon hősi vértanuhalált a magyar szabadságharc tizenhárom dicső tábornoka, miatt itt Peitén az első magyar miniszterelnök életét oltotta ki a gyilkos golyó.

A hat évtized sűrű fátyollal vonta be a szomorú eseményeket! Ne felejtsetek föl! Ne gondoljunk bosszúra. Szent martírságunk emléknapján. Szívünkben legyen más érzés, mint a honfiai hála és a megszentelt kegyelet érzése. Őntse el e napon lelkünket a megemlékezés édes mélegsége és szemünk forró könyvével, szívünk lobogó lángjával áldozzunk emlékének! Az egyetemi ifjuság mint minden évben, az idén is emlékünnepélyt szentel az ő dicsőségének! A késő unokák meghatottan hajlík meg lobogójukat nagyapáik tábornokai előtt.

Október 6-án délelőtti 11 órakor Vigadó nagytermében tartjuk meg vértanuk emlékére rendezett ünnepélyünket a már közölt műsorrall.

Budapest polgársága és ifjusága! Jöjjetek el! Legyünk ott mindannyian! Mutasuk meg, hogy nem halt ki kebelünkben a hazaszeretet és a nagy idők, nagy emberek tisztéle. Csak az a nemzet érdemes a nagy jövőre, amelyik megbecsüli nagy múltját. Legyetek ott mindannyian!

— **Eszterházi gróf gondnokság alatt.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A veszprémi törvényszék Esterházy Pál gróftól saját kérelmére tékozlás miatt gondnokság alá helyezte. A hivatalos lap vasárnapi számában erre vonatkozólag a következő közlemény jelent meg: A veszprémi kir. törvényszék közhírré teszi, miszerint Esterházy Pál gróf nagykoru, pápai lakos, nagybirtokost 5812-1910. 3. sz. végzésével, önmaga kérelmére, tékozlás miatt gondnokság alá helyezte. Veszprém, 1910. szeptember 5-én. A kir. törvényszék.

— **Azt már nem.** A nyáron történt, hogy Barna Simon bátyánk valamivel többet talált magába szedni a jóból, mint amennyi elég lett volna, sőt úgy látszik sokkal többet, mert oly mély álomba merült, hogy hozzátartozói halottnak vélték. Ravatalra terítették tehát, meggyújtottak körülötte egy csomó viaszgyertyát s aztán torhoz ültek, melyen már nagyon vig kezdett lenni az örökösök hangulata, amikor egyszer csak elsápad az egész

Wacha Róbert modern tisztító és műfestő intézete megnyitott.

társaság és sikoltozva menekül, ki merre lát. — A rémületet Simon bátyánk okozta, ki felül s aztán kilép koporsójából és se szó, se beszéd, odatelepszik az elhagyott asztalhoz felkap egy arany vignettás palackot és . . . alaposan meghuzza. Ezt látva a társaság egy bennszorult tagja, nekibátorkodik, visszaül a helyére és felocsudván az ijedelemből, de még mindig nagy zavarban, azt kérdik az öreg urtól: „Hát bátyámuram nem hótt meg?” Mire Simon bátyánk nyugodtan válaszol: „Ameddig csak a boromat ittátok, megmaradtam hóttak, de már az Esterházy cognacomat nem hagyom az ebada, inkább feltámadok.”

— **Kémkedéssel vádolt urileány.** Ujvidékről táviratozzák: Vései főkapitány tegnap további intézkedés végett át tette a városi tanácsához a kémkedéssel vádolt Marianovics Anka ügyében felvett jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyv így szól: Férjemtől Miticsevics Mirkótól, aki Dubocsácson (Bosznia) földbirtokos, elváltam. Azóta Eszéken özv. Marianovics Istvánnánál tartózkodom. Két héttel ezelőt Budapestről, hol azért tartózkodtam, hogy az egyetemre mint orvostanhallgató beiratkozzam, dr. Holzheiser Márta barátnőmhöz utaztam, aki Belgrádban orvos, az ő meghívására. Pár nap mulva a rendőrség kémkedés gyanuja miatt letartóztatott és kihallgatás nélkül elzárattott. — Másnap közölték velem, hogy azért tartóztattak le, mert Milykovic Milán műszaki százados beismerte, hogy én őt rá akartam arra birni, hogy szökjék és lépjen át az osztrák-magyar hadseregbe. Én ugyan barátnőm révén megismerkedtem nevezett századossal, de az valótlán, hogy szökésre csábítottam volna. Ennek dacára tíz napi elzárásra és 300 korona pénzbüntetésre ítélték s a nálam volt 300 koronát elkobozták tőlem. Tegnap bocsájtottak szabadon, a vasúti állomásra szállítottak s egy második osztályu jegyet adtak, mely Ujvidékig szól. Ezt, valamint a császári és királyi osztrák-magyar konzulátus által részemre Belgrádba kiállított határátelési igazolványt átadom. Amidőn fogságból kiszabadulva a folyosón végig mentem, egy levélborítékot találtam a földön, amelyen az állt, hogy Moldován Károly temeskubini lakos Belgrádban ugyancsak kémkedés gyanuja miatt fogva van és neje címét közölve kéri, hogy kiszabadítása végett Nikolics János ügyvédet fogadjon. Megemlítem még azt is, hogy egy Rajakovics Emit nevű budapesti harmadik bosnyák ezredbeli főhadnagy ugyancsak kémkedés gyanuja alatt fogságban van Belgrádban.

— **Elfogott rablófőnök.** Aradról táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: Az aradi vasutállomáson egy elsőosztályu utastól elloptak 40 koronát. A zsebtolvajt menten elfogták és megállapították, hogy a tolvaj Kis Mihály, egy régen körözött betörőtolvaj. Zsebének átkutatásakor 6000 koronás takarékpénztári betétkönyvet vettek el tőle. Leveleket találtak nála, melyek arra vallanak, hogy Hunyadmegyében hónapok óta garázdálkodó 11 tagu betörőbandának Ris Mihály a feje. A betörőbanda valamennyi tagját körözik. Azt hiszik, hogy a Kis birtokában levő levelek alapján a betörőbanda tagjainak elfogatása most már könnyebben lesz lehetséges.

— **A must halottjai.** Székesfehérvárról jelentik: Takács József tabajdi gazdálkodó és családja tegnap borzalmas módon vesztették életüket. Takács nejével és Böleskey Jánosné nevű leányával a szőlőjében szüretelt. Ebéd után a gazda bement a présházba, hogy onnan valamit felhozzon. Takács az erjedésben levő musttól azonban annyira elkábult, hogy eszméletlenül esett össze. Távolmaradása feltűnt leányának, aki apja keresésére indult a pincébe. Nem sokára éles si-

koly és segélykiáltások hallatszóttak a présházából, mire Takácsné is oda sietett, hogy segítségükre legyen. Mire a csöszök figyelmessé lettek és a présházba behatoltak, a Takács-család már halott volt. Az erjedésben levő új bor kiömlő gázai megfojtották őket. A környékbeli lakosság nagy részvétet tanusít a szerencsétlenül járt Takács-család iránt.

— **Butorok** mindentéle fa- és kárpított kivitelben **Killer Ede** cs. és kir. udvari szállító butorgyáros, Piac utca 68. sz. alatti nagy butortelepén legújtanosabb árban kaphatók.

Hunnia képei szépek!

Hunnia képei olcsók!

Hunnia képei tartósak!

Hunnia levelezőlapjai szenzációsak olcsóságban és kivitelben.

Hunnia műterem a PIAC- és CSAPÓ-UTCA SARKAN az utcai oldalon van.

Hunnia modern berendezésű és fényképezeti műterem.

— **Halálozások.** A mai napon a következő haláleseteket jelentették be a debreceni m. kir. állami anyakönyvi hivatalnál: Erdős Mihály ref. 14 napos, özz. Szent Istvánné ref. 78 éves. Vadász Sándor, r. kath. 18 hónapos, Kovács János ref. 57 éves.

— **Megölte a felesége csábítóját.** Déváról táviratozzák: Stefán Mihella szászvárosi gazdaembernek viszonya volt Dimitru Juon feleségével. Dimitru e napokban rájött, hogy a felesége megcsalja, lesett reá s tegnap éppen rajtakapta, amikor Mihállal pástorórában volt. A megcsalt férj a csábítót négy késszurással megölte. A hűtlen asszony, mialatt a két férfi küzdött, megszökött.

D'Annunzio a Magyar Könyvtárban. Az olasz irodalomnak világhírré vergődött költője a Magyar Könyvtárban eddig csak mint drámaíró volt bemutatva; most mint elbeszélő is sorra kerül, még pedig legszebb munkájának, a Novella della Pescara-nak válogatott elbeszéléseivel. D' Annunzio négy kis remek műve van abban a füzetben, melyet tőle most közzéadnak s melynek címe, az első novella után, „Toto”. — Mind a négy sötét, rendkívül drámai erővel megkoncipiált történet, melyek közül leginkább a „A tengerész seborvos” című ragadja meg az olvasót tragikus menetével és brilláns előadásával. — D'Annunzio nyelve méltó tolmácsot talált a fordítóban, Balla Ignácban. A füzet ára 30 fillér. A „Magyar Könyvtár” ezzel elérkezett az 596. számhoz; a vállalatról részletes jegyzéket minden könyvtáros ingyen ad.

Heti műsor.

Október 5-én, szerdán: A) bérlet. Obsitos. Október 6-án, csütörtökön: B) bérlet. II. Rákóczi Ferencz. Diszelőadás. Október 7-én, pénteken: C) bérlet. Kuruzsló. Október 8-án, szombaton: A) bérlet. Vasgyáros. Október 9-én, vasárnap: Kis bérlet. Obsitos.

TÁVIRATOK.

Kolera a Tisza mellett.

Titel, október 4. Mozsor községben Dócsein Tódor téglagyárimunkás koleras tünetek között megbetegedett és ma reggel meghalt. A hatóság elzárta a Tisza partot.

Léghajón Amerikából Európába.

New-York, október 4. Ma kellett volna Wellmannak az Amerika léghajón utnak indulnia Európába, de a motoron hiba esett és az indulás talán hónapokra el van halasztva.

REGÉNY.

A régi jó világból.

Folytatás.

— Érdemes atyámfiak! Én reám hallgassatok.

— Én országot világot látott ember vagyok, — vette fel most a bölcsbeszédű Nádverő a szót.

— Voltam Horvátországban és Szlavóniában, voltam a gránicon (határvidék), a gúgások között és ott a magam szemével láttam, hogy egy portékás boltozott polgármesternek választották; már pedig portékás boltozott és kupec egyre megy ki és ha ott lehet —

— Nem úgy van atyámfiak!

— Azt nekem jobban kell tudni.

— Én épen akkor a céhmester műhelyében dolgoztam.

— Hát csak úgy volt a dolog, hogy az a portékás boltozott igen elhízott, pocakos ember volt, akkora hassal, miőt ez a banya (boglyas) kályha és mikor Sz. István napján a purgerekkel parádén állt ki, nem lehetett sort tartani tőle, azért hát polgármesternek választották, hogy lóháton üljön! vágott szavába a csizmadia, aki tulajdonképpen Kupec pártjával tartott, de azért meg nem állhatta, hogy Nádverő állítását meg ne támadja.

Folytatjuk.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonafőzsde.

(Esti zárlat.)

Budapest, okt. 4.

A főzsde a mai napon zárva volt.

Felelős szerkesztő: PÓSCH DEZSŐ.

DEBRECZEN

szerkesztősége és kiadóhivatala

Piac-utca 12. sz.

Egyház-tér felől.

Egy lángész terméke.

A század legnagyobb ifjúsági írója VERNE GYULA volt. A Magyar Kereskedelmi Közlöny hírlap- és könyvkiadó-vállalata ezen világhírű írótól most 30 kötetet adott ki pompás nyolc színben előállított angol vászon diszkötésben. Egy-egy kötet 1 korona 90 fillérbe kerül 2 korona 50 fillér bolti ár helyett.

5 kötetet 12 kor. 50 fill. helyett 8 kor. 50 fill.-ért szállítunk, megakarítás tehát 4 korona.

10 kötet vételénél 25 kor. helyett 16 kor. 50 fill.-ért számítjuk és így 8 kor. 50 fillért takarít meg.

Itt bemutatjuk a VERNE kötetek rajzát, az eredeti példányok rendkívül csinos angol vász. diszk.-ben vannak.

Ezer évben egyszer születik

Alant felsoroljuk a kötetek címét, valamint a fordítók nevével:

15 köt. egyszerre megfizetve 37 kor. 50 fill. helyett 22 kor. 50 fillér, tehát 15 kor.-val olcsóbbba kerül.

20 köt. megrendelésnél 50 K. bolti ár helyett 28 koronáért számítjuk, tehát 22 kor.-át takarít meg.

olyan regényíró talentum, mint Verne Gyula. A tanárok százai nyilatkozata szerint Verne könyveinél nemesebb, szórakoztatóbb és tanulságosabb könyvet nem adhatunk fiaink kezébe. Vállalatunk egyszerre 30 kötetet adott ki és a fordítás munkáját a magyar irodalom legjelesebbjeivel végeztette, u. m.: Mikes Lajos dr., Cholnoky Viktor, Bányai Elemér dr., Savoly Ferenc dr. stb. Az itt rajzban bemutatott egynehány kötet csak tájékozást nyújt a kivételre nézve. Minden egyes kötet gyönyörű angol vászon diszkötésbe, igazán pompás 8 színű bekötési táblába van kötve. Egy-egy kötet 12 cm. széles és 19 cm. magas. A kötetek címét alant soroljuk fel. Minden egyes kötet 10 egész oldalas pompás rajzot foglal magában. A rajzok nemcsak a szöveghez pontosan alkalmazva készültek, hanem ami a leglényegesebb, korhűek. Egy-egy könyv terjedelme 200 és 240 oldal között variál. A kötetek feltűnő olcsó áron vannak felvéve, a mennyiben egy-egy kötet 1 korona 90 fillérbe kerül, bolti ára 2 korona 50 fillér.

Ha a megjelent 30 kötetet egyszerre megrendeli, 37 koronával kevesebbet fizet, mivel a 30 kötetet 75 korona bolti ár helyett 38 koronáért szállítjuk.

1. Bérgum 500 milliója.
2. Bombarnac Claudius.
3. Brancicóné asszony.
4. Chancellor.
5. Clovis Dardentor.
6. Dél csillaga.

7. Dunai hajós-Camp Ole sorsjegye.
8. Észak a dél ellen.
9. Falu a levegőben.
- 10-11. Grant kapitány gyermekei.
12. Győzelmes Robur.
13. Három orosz és 3 angol kalandjai.

- 14-15. Hatteras kapitány, 2 kötet.
- 16-17. Jégphnix, 2 kötet.
18. Keraban a keményfejű.
- 19-20. Két Kipp testvér, 2 kötet.
21. Orinokon keresztül.
22. Öt hét léghajón.

- 23-24. Sándor Mátyás, 2 kötet.
25. Servadac Hector.
26. Strogoff Mihály.
27. Tizenöt éves kapitány.
28. Uszó város-Zártörök.
29. Utazás a föld központja felé.

Megrendelések a Magy. Keresk. Közl. hírlap- és könyvkiadó vállalatához küldendő, Budapest, VII., Dohány-utca 16-18. Megrendelhetők továbbá úgy a budapesti, mint a vidéki összes könyv- és papirkereskedőknél.

Olcsó írógépek!

Minden rendszerűek kitűnő állapotban, jóállással adatnak el.

„MERKUR”

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat cégénél. Speciális javító műhely!

Adler

elsőrangú gyártmány, teljesen látható írású és legnagyobb átütő képességű

IRÓGÉP

Kizárólagos képviselő: Debreczen és Hajdumegyére.

Kellékek

valamennyi rendszerű író- és sokszorosító gépekhez!

COPYING OFFYCE gépiró, másoló és sokszorosító iroda. Telefon 5-40.

Debreczen, Arany János-utca 2.

Bejárat a II-ik kapun.

Házlebontás

miatt

mélyen leszállított árban

eladásra kerülnek

Levélpapírok és Borítékok

különbéféle irodai és rajzszerkek, iskolai és rajzfüzetek, rajztömbök. — Anthracen író és másoló tinták, írotollak, gomb- és tubusfestékek, tintatartók, írónok.

Különbéféle üzleti és másoló-könyvek, számlatartók.

Fényképészeti cikkek.

Névjegyek, eljegyzési és lakadalmi meghívók.

Horovitz Zsigmond

papirkereskedésben

Piac-utca 12. sz. alatt

Stencinger-ház.

Uj! Uj! Uj!

Ruhakölcsönző Intézet

LATINKA LAJOS

szabó, vegytisztító és javító Intézete

BATTHYÁNYI-UTCA 12.

Ruhakölcsönző vállalata. Mindennemű jelmez és alkalmi ruhák nagy választékban. — Szini előadásokra, szüreti és álarcos alkalmakra. — Vidékre is esekély díjért kölcsön kaphatók.

Külön osztály. Uraságoktól levetett ruhákat a legmagasabb árakban veszek s rendbe hozva olcsón árusítom.

Öltönyök 1 órán belüli szépen kivasaltatnak 1 kor. 20 fillérért.

Becsés pártfogást kér

Latinka Lajos

OLCSÓ ÁRAK!

Egy 90 korona értékű ajándék előfizetőinknek!

Alant felsoroljuk a 30 kötet regény címeit, melyek gyönyörű szép angolvaszonn diszkötésben vannak kötve, egy-egy kötet bolti ára 3 korona, tehát a 30 kötet kilencven korona.

Ingyen adjuk mind a harmincz kötetet,

ha megrendeli egy évre a „BAZÁR” divatlapot és beküldi az érte járó hat forintot. Félévre is megrendelheti 3 forintért s akkor ezen 30 kötetből 10 kötetet adunk (a felsorolt csoportok bármelyikét) teljesen díjtalanul. Ezen itt említett összegekben már bennfoglaltatik a kedvezmény után járó díj és így semmiféle külön összeg ezen diszkötetek után nem fizetendő. A műveket postafordultával megküldjük, mielőtt az előfizetés beérkezett. Negyedévre is előfizethet, ami 1 forint 50 krajcár és akkor 5 kötet diszkötésű regényt adunk, postadíjra 20 krajcár csatolandó ezen 5 kötethez és a következő negyedben kapja a másik 5 kötetet ugyanilyen feltételek mellett. Utánvételt is megrendelheti félévre vagy egész évre

Ilyen fejedelmi ajándékot lap még nem adott!

Kötelezőleg kijelentjük, ha bármely okból nem felelne meg ezen kedvezményünk, a nekünk befizetett előfizetési összeget minden levonás nélkül visszahúldjuk. A „BAZÁR” havonként kétszer jelenik meg és minden száma százezer urinő kezén fordul meg. Kérjen díjtalanul egy mutatóványt,

Itt felsoroljuk a 30 kötet angol vászonkötésű regény címeit.

I. 10 kötetes regénycsoport címei.

1. Malonyaj D.: A gyáva.
2. Zempléni P. Gy. né: A leghatalmasabb érzés.
3. Gutí S.: A pupos.
4. Tábori K.: A nőgyűlölő.
5. Zboray A.: Megváltó szerelem.
6. Sas E.: Küzdelem a sirért.
7. Tábori K.: A boldogságért.
8. Vértesi A.: Az élet betege.
9. Hevesi J.: A becsület.
10. Garay F.: Dr. Molitórízis rögeszméje.

II. 10 kötetes regénycsoport címei.

1. Hervieu: Titkzatos hatalom.
2. Pakots J.: A nyárádi kényur.
3. Czobel M.: Két arany hajszál.
4. Nagy E.: A Geödhyek.
5. Lombroso: Lángész és örültség.
6. Seress I.: A végzet.
7. Sienkievicz: Quo Vadis I.
8. Sienkievicz: Quo Vadis II.
9. Kóbor T.: A tisztesség nevében.
10. Bársony I.: Sugok valamit.

III. 10 kötetes regénycsoport címei.

1. Abonyi Á.: A fehér asszony.
2. Kövér I.: Révész Magda.
3. Darwin K.: Harc a természetben I.
4. Darwin K.: Harc a természetben II.
5. Verne Gy.: Camp Ole sorsjegye.
6. Nógrádi L.: Katóka.
7. Barna J.: Játékok könyve.
8. Verne Gy.: A dunai hajós.
9. Prém J.: Idegen szavak szótára.
10. Rexa D.: Egy nemes család története.

Előfizetések a „Bazár” kiadóhivatalához küldendő, Budapest. VII. kerület, Dohány-utca 16. szám.

FONTOS! Ha nem kívánja a 30 kötet regényt, e helyett megküldjük Tolnai Világtörténelme három kötetét, a fent említett évi 6 forint előfizetési ár mellett, melynek bolti ára 90 K., félévi előfizetés után csak 1 köt. jár.

Elado ház!

Eladó a Nap-utcán, a Szentanna-u. felé eső szélén, egy 12 ablakos homlokzatu, 200 □-öl területű,

hat teljesen felszerelt lakosztályt

magában foglaló modern ház, melyet 10,000 korona törlesztéses kölcsön terhel. — Közelebbi feltételek dr. Gál Zoltán ügyvédi irodájában (Miklós-u. 6.) tudhatók meg, d. u. 3-5 közt.

Apró hirdetések.

28 KRAJCÁRÉRT fejel férfi vagy női harisnyát BENYÁTS EMIL villanyerőre berendezett harisnyagyára. Debrecen, Tiszapalota.

10 KRAJCÁR egy iskolai könyv bekötése Horovitz Zsigmond papir, író- és rajzszerszerek kereskedésében. Debrecen, Piac-u. 12.

FIATAL jogász, 21 éves, nőül venné azon intelligens, jobb társadalmi állású család leányát, amely őt tanulmányai befejezésében segítené. — Cim: „Jogász 21.”

NAGYON SZÉP fiatal urileány ismeretséget keres. Levelet a kiadóhivatalba „Vidám” czimre kér.

Egy nagyobb iparvállalat

1911. május 1-ére, a főtéren, vagy a főtérhez közel,

megfelelő helyiséget

keres. — A helyiség álljon földszinti 2 nagy szobából (6×6m.) esetleg megfelelő nagyságú, világos raktárhelyiségből, és 3 kisebb szobából.

Esetleg kisebb ház összes helyiségeit berbe veszi.

Cim a kiadóhivatalban.

Ki ismeri Ki szereti
a bécsi kis kenyereket,
mit odaát Anker és Kronen kenyérnek neveznek. Nálunk e zamatos kis kenyérkéket
Korona-különlegességnek
hívják s valóban nevéhez méltón izletes, jó kis kenyérkék.
Kapható és megrendelhető eredeti gyári árban a **Korona kenyérgyár** összes lerakataiban, nagy 20 kr., kicsi 10 kr.
Kérjen mindenütt Korona-kenyeret,
Király-kenyeret, félbarnát, fehér kenyér, de csak Korona-kenyeret,

Megnyílt
KORONA kenyérgyár
kézi raktára
a Vargakertben (gyártelep), hol mindenkor kapható a friss **Korona-kenyér**.
Ugyanott kapható saját örleményű
rozs- és buza-
KORPA
olesóbban, mint bárhol.